

Suomeen vastikään muuttaneiden Kela-asioiden hoitaminen

27.11.2023

Tekijät

Päivi Nyberg ja Eeva Vasara yhteistyössä Kelan maahanmuuttoasioiden verkoston asiantuntijoiden kanssa

Kela

PL 450, 00056 Kela
Puhelin 020 634 11
etunimi.sukunimi@kela.fi
www.kela.fi

Sisällysluettelo

1	Johdanto	3
2	Vasta maahan muuttaneet ja Kelan etuudet.....	3
2.1	Etuuksien hakeminen ja ratkaiseminen	13
3	Vasta maahanmuuttaneiden palvelu ja palvelukanavat.....	13
3.1	Palvelukanavat.....	14
3.2	Vieraan kielen tulkkaus	15
4	Viestintä.....	16
5	Kumppaniyhteistyö.....	16
5.1	Hyvinvointialueet ja kunnat.....	16
5.2	Kolmannen sektorin toimijat.....	17
5.3	Työnantajat.....	17
5.4	Tiedonvaihto	18
6	Uudistuksiin varautuminen	18
7	Lisätietoa.....	19
7.1	Kelan tietopalvelut.....	19
7.2	Kelaa velvoittava keskeinen lainsäädäntö ja lainsäädäntö liittyen Kelan toimeenpanemiin sosiaaliturvaetuuksiin.....	19

1 Johdanto

Tässä raportissa kuvataan hiljattain Suomeen muuttaneiden Kela-asioiden hoitamista pääpiirteittäin. Tarkastelussa painottuu erityisesti maahanmuuton alkuvaihe. Raportin tavoitteena on tarjota ajankohtaista tietoa esimerkiksi päättäjille, asiantuntijoille tai muille aiheesta kiinnostuneille.

Muuttoliike Suomeen on ollut kasvussa koko 2000-luvun ajan EU:n sekä vapaan liikkuvuuden myötä ja Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2022 Suomeen muutti lähes 50 000 henkilöä eli yli 13 000 kuin vuotta aikaisemmin¹. Maahanmuuttaneiden määrä siis kasvaa Suomessa, ja monet heistä ovat Kelan asiakkaita heti maahanmuuton jälkeen tai viimeistään siinä vaiheessa, kun he saavat oleskeluluvan. Maahanmuuttokysymykset ovat myös pysyneet ajankohtaisena ja pinnalla suomalaisessa poliittisessä keskustelussa sekä mediassa.

Raportissa käydään läpi erilaisia Suomeen saapumisen syitä sekä yleisiä periaatteita ja ominaispiirteitä, jotka voivat vaikuttaa oikeuteen saada Kelan etuuksia. Kyseessä on kuitenkin hyvin heterogeeninen joukko asiakkaita, joiden yksilölliset elämäntilanteet ja palvelutarpeet vaihtelevat suuresti.

Tätä raporttia on työstetty vuoden 2023 aikana sillä hetkellä käytettävissä olevilla tiedoilla ja siinä käytetyt termit on määritelty [kotoutumisen sanaston](#) mukaisesti. Raportin ovat koostaneet Päivi Nyberg asiakkuusyksiköstä ja Eeva Vasara kansainvälisten asioiden osaamiskeskuksesta yhteistyössä vuoden 2019 alusta lähtien toimineen Kelan maahanmuuttoasioiden verkoston jäsenten kanssa.

2 Vasta maahanmuuttaneet ja Kelan etuudet

Kelan hoitamissa sosiaaliturvaetuuksissa ei ole erityisiä etuuksia, jotka olisi kohdennettu maahanmuuttaneille. Suomen kansalaisuus ei ole edellytys Kelan etuuksien saamiselle, vaan niitä voivat saada kaikkien maiden kansalaiset etuuksien myöntöedellytykset täyttäessään. Puhuttaessa oikeudesta Kelan etuuksiin on kuitenkin hyvä huomioida, että sillä tarkoitetaan oikeutta saada Kelan etuuksia kuten aina Suomessa asunut asiakas, eli kunkin etuuden perusedellytykset ovat samat kaikille asiakkaille.

Oikeus Kelan etuuksiin ei ole suoraan riippuvainen esimerkiksi henkilön oleskeluvasta, vaikka se voikin vaikuttaa siihen, missä vaiheessa Kelan etuudet tulevat ajankohdattaiseksi. Lisäksi esimerkiksi henkilön kotikunta tai verotuksen mukainen asuinpaikka eivät suoraan vaikuta oikeuteen saada etuuksia, vaikka ne huomioidaankin Kelan arvioissa Suomessa oleskelun luonteesta. Sen sijaan merkitystä on esimerkiksi sillä, työskenteleekö tai opiskeleeko asiakas, sekä sillä, kuinka kauan hänen on aikomus oleskella Suomessa. Oleellista on, onko asiakas muuttanut maahan vakinaisesti vai oleskeleeko hän Suomessa tilapäisesti. Myös se, mistä maasta asiakas on muuttanut Suomeen vaikuttaa siltä osin, onko lähtömaan kanssa sovittu sosiaaliturvan edellytyksistä valtiotasoisesti (esim. EU-jäsenmaa tai sosiaaliturvasopimusmaa) vai onko hän tullut jostain muusta maasta, jonka kanssa siitä ei ole sovittu.

¹ [Muuttoliike | Tilastokeskus \(stat.fi\)](#)

Sosiaaliturvan kansainvälisissä tilanteissa säädetään **laissa asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa (AspSotuL)** sekä **EU:n sosiaaliturvan koordinaatioasetuksissa**. Lisäksi Suomi on solminut kahdenvälisiä **sosiaaliturvasopimuksia** tiettyjen valtioiden, kuten esimerkiksi Yhdysvaltojen ja Australian kanssa.

Oikeus suurimpaan osaan Kelan etuuksista määräytyy AspSotuL:n mukaan eli oikeus etuuteen tulee joko vakinaisen asumisen tai Suomessa työskentelyn perusteella. Suomeen muuttaneet ja työssä käyvät voivat saada tiettyjä Kelan etuuksia heti maahan saapumisesta alkaen, kun heidän palkkansa ylittää kuukausikohtaisen tulorajan. Tuloraja on sidottu kansaneläkeindeksiin ja sen euromäärä vahvistetaan aina vuosittain. Vuonna 2023 ansiotuloraja on 800,02 euroa kuukaudessa.

Kuitenkin on hyvä huomioida, että **poikkeuksia** AspSotuL:n perusteella määräytyviin etuuksiin ovat mm. **opintotuki** ja **perustoimeentulotuki**. Perustoimeentulotukea voi saada jokainen Suomessa oleskeleva tuen tarpeessa oleva, joka ei voi huolehtia toimeentulostaan muulla tavalla. Opintotukea puolestaan ei yleensä makseta Suomeen muuttaneelle opiskelijalle, vaikka hänet voitaisiin katsoa Suomessa asuvaksi.

Perustoimeentulotuenkin näkökulmasta asiakkaan maassaolo voi olla joko vakinaista tai tilapäistä, eikä asiakkaan tarvitse olla oikeutettu AspSotuL:n mukaisiin Kelan etuuksiin eikä hänellä täydy olla kotikuntaa Suomessa. Toimeentulotukioikeuden kannalta ratkaisevaa on asiakkaan oleskelun luonne, jonka tilapäisyys tai vakinaisuus arvioidaan aina tapauskohtaisesti kokonaisharkinnalla.

Vakinaisesti perustoimeentulotuen näkökulmasta Suomessa oleskelevalla maahanmuuttaneella asiakkaalla on oikeus toimeentulotukeen samoilla edellytyksillä kuin täällä asuvilla kansalaisilla. Myös tilapäisesti Suomessa oleskelevalla asiakkaalla voi olla oikeus kiireellisenä toimeentulotukena myönnettävään välttämättömään huolenpitoon, kuten ruokaan ja välttämättömiin reseptilääkkeisiin, jotka myönnetään maksusitoumuksin.

Kun tässä raportissa jatkossa puhutaan oikeudesta Kelan etuuksiin työskentelyn tai vakinaisen asumisen perusteella, viitataan sillä AspSotuL:n perusteella määräytyviin etuuksiin. Tästä poikkeavasti määräytyvät etuudet, kuten edellä kuvatut perustoimeentulotuki tai opintotuki, huomioidaan tarvittaessa erikseen.

Tarkastellessa tarkemmin oikeuksia Kelan asumisperusteisiin etuuksiin, kuukausikohtaisen palkan minimirajan täyttyessä työntekijällä on yleensä oikeus seuraaviin:

Työntekijän oikeus AspSotuL:n perusteella määräytyviin Kelan etuuksiin, kun kuukausikohtainen palkan minimiraja <u>täyttyy</u>	
EU/ETA-maat, Sveitsi ja Iso-Britannia	- Sairausvakuutuslain mukaiset etuudet (mm. sairauspäiväraha, vanhempainpäivärahat, sh-korvaukset ja Kela-kortti) - Kuntoutusetuudet, vammaisetuudet - Lapsilisä ja lastenhoidon tuen hoitoraha ja hoitolisä - Hyvinvointialueiden hoitaman julkinen terveydenhuolto, jos työntekijä on työeläkevakuutettu

	• Työntekijälle karttuu työskentelykuukausien ajalta Suomen vakuutusaikaa kansaneläkettä ja perhe-eläkettä varten • Jos EU-maasta Suomeen töihin tuleva henkilö on EU-maan kansalainen, hänellä on oikeus myös yleiseen asumistukseen ja äitiysavustukseen
Muut maat	• Sairausvakuutuslain mukaiset päivärahat ja etuudet (mm. sairauspäiväraha, vanhempainpäivärahat ja Kela-kortti) • Työntekijä tulee heti työn alettua työttömyysvakuutetuksi, mutta työttömyysetuuksia maksetaan vain Suomessa asuvalle työnhakijalle. Työttömyyspäivärahan edellytyksenä on työssäoloehdon täyttyminen. Lisäksi hänellä tulee olla voimassa oleva oleskelulupa työnhaun aikana • Oikeus lapsilisään työsuhteen alusta alkaen, jos työn on määrä kestä vähintään 6 kuukautta edellyttäen, että lapset ovat työntekijän mukana Suomessa

Jos palkka ei täytä kuukausittaista minimiedellytystä, asiakkaalla voi silti olla oikeus saada Kelasta etuuksia tai hän voi saada todistuksen hoitoetuksista Suomessa julkista terveydenhuoltoa varten:

Työntekijän oikeus AspSotUL:n perusteella määräytyviin Kelan etuuksiin, kun kuukausikohtainen palkan minimiraja <u>ei täyty</u>	
EU/ETA-maat, Sveitsi ja Iso-Britannia	Pienikin työ tuo kuitenkin oikeuden seuraaviin etuuksiin, jos henkilö on työeläkevakuutettu (työntekijästä maksetaan Suomeen työeläkevakuutusmaksut): • Lastenhoidon tuen hoitoraha ja hoitolisä • Hyvinvointialueiden hoitama julkinen terveydenhuolto ○ Kelasta saa todistuksen oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa julkista terveydenhuoltoa varten. • Jos EU-maasta Suomeen töihin tuleva henkilö on EU-kansalainen, hänellä on oikeus myös yleiseen asumistukseen ja äitiysavustukseen.
Muut maat	Pääsääntöisesti ei oikeutta etuuksiin, mutta pienikin työ tuo oikeuden hyvinvointialueiden hoitamaan julkiseen terveydenhuoltoon, jos henkilö on työeläkevakuutettu (työntekijästä maksetaan Suomeen työeläkevakuutusmaksut). • Kela antaa todistuksen oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa julkista terveydenhuoltoa varten.

EU-alueella etätyötä tekeviin työntekijöihin sovelletaan pääsääntöisesti sen jäsenvaltion lainsäädäntöä, jossa työskentely tosiasiaassa tapahtuu. Tällöin työntekijä työskentelee esimerkiksi kotoaan käsin Suomesta muussa maassa toimivan työnantajan lukuun.

Kuitenkin jos asiakas tekee etätyötä Suomesta käsin toiseen EU- tai ETA-maahan, Sveitsiin tai Iso-Britanniaan ja josta hänellä on A1-todistus, katsotaan hänet lähetetyksi työntekijäksi. Tällöin hän säilyy lähettävän maan sosiaaliturvan piirissä eikä hänellä ole oikeutta Kelan etuuksiin. Suomesta käsin muihin kuin EU- tai ETA-maihin etätyötä tekevillä taas lähtökohtana on se, että jos asiakkaan voidaan katsoa asuvan Suomessa vakinaisesti, niin on hänellä oikeus Kelan asumisperusteisiin etuuksiin.

Vakinaisen asumisen perusteella syntyy oikeus suurempaan joukkoon AspSotuL:n perusteella määräytyviin Kelan etuuksiin kuin työnteon perusteella. Maa, josta Suomeen muutetaan tai tullaan töihin, vaikuttaa siihen, millaisin edellytyksin asiakas voi saada oikeuden Kelan etuuksiin ja mihin eri etuuksiin hänellä on oikeus.

Kun Kela tarkastelee asiakkaan Suomessa asumisen vakinaisuutta, on kyse aina kokonaisarviosta, johon vaikuttaa asiakkaan elämäntilanne ja oleskelun luonne, jonka arviointiin vaikuttaa muun muassa se, mistä maasta asiakas on muuttanut Suomeen:

Kokonaisarvioita tehdessä, onko henkilö muuttanut Suomeen vakinaisesti vai oleskeleeko hän maassa tilapäisesti, Kela huomioi mm. seuraavia seikkoja	
• Oleskelun kesto ja jatkuvuus • Perhetilanne tai perhesiteet Suomeen ja ulkomaille • Missä maassa henkilö tekee töitä tai harjoittaa ammattia ja miten kauan tämä kestää • Vakituinen asunto Suomessa/ulkomaille • Suomalainen syntyperä • Aikaisempi kotipaikka Suomessa • Oleskeluun oikeuttava oleskelulupa, jos sellainen vaaditaan	
Lisäksi huomioidaan seuraavia seikkoja riippuen siitä, muuttaako EU/ETA-maasta, Sveitsistä tai Iso-Britanniasta vai muusta maasta	• EU/ETA-maasta, Sveitsistä tai Iso-Britanniasta muuttaneiden asumisen vakinaisuuden kokonaisarvioinnissa asiakkaan työsopimus voi olla lyhyemmälle ajalle, eivätkä he tarvitse oleskelulupaa. Heitä kuitenkin ohjataan rekisteröimään oleskeluoikeutensa, lukuun ottamatta Pohjoismaiden kansalaisia. • Muualta, kuin EU/ETA-maista, Sveitsistä tai Iso-Britanniasta muuttaneiden asumisen vakinaisuuden kokonaisarvioinnissa asiakkaalla tulee olla työsopimus tai muu siihen rinnastettava selvitys Suomessa tehtävää, vähintään 2

	vuotta kestävä työtä tai opiskelua varten ja oleskeluun oikeuttava oleskelulupa.
--	--

Lisäksi Suomeen muuton peruste vaikuttaa siihen, mihin Kelan etuuksiin asiakkaalla voi olla oikeus, huomioiden edellä mainitut periaatteet työskentelyyn ja asumisen luonteeseen liittyen sekä etuuksien omat perusedellytykset. Seuraavan taulukon perusteet on lueteltu satunnaisessa järjestyksessä.

Erilaisia Suomeen muuton perusteita ja oikeus AspSotuL:n mukaisesti määrättyihin Kelan etuuksiin		
Lähetetyt työntekijät	EU/ETA-maat, Sveitsi ja Iso-Britannia Lähetetyt työntekijät säilyvät aina oikeutettuina lähettävän valtion sosiaaliturvaetuuksiin. Jos henkilö lähetetään Suomeen töihin, hänellä ei ole oikeutta Suomen sosiaaliturvaan eikä Kelan asumisperusteisiin etuuksiin. Henkilöllä on kuitenkin oikeus sairaanhoitoon Suomessa lähettäjään antamalla eurooppalaisella sairaanhoitokortilla tai S1-todistuksella. A1-todistus on EU-Eta-maasta, Sveitsistä tai Iso-Britanniasta lähetettynä työntekijänä työskentelevän todistus siitä, minkä maan sosiaaliturvalainsäädäntöä työntekijään sovelletaan ja mihin maahan sosiaalivakuutusmaksut tulee maksaa. A1-todistuksella asiakas osoittaa työskentelynsä viranomaiselle ja palkan maksavalle yritykselle kuuluvansa lähettävän maan sosiaaliturvaan työkomennuksensa ajan. Myös lähetetty yrittäjä voi tarvita A1-todistuksen. Suomessa A1-todistuksen myöntää Eläketurvakeskus	Muut maat Lähetettyjä työntekijöitä kohdellaan kuten muista maista Suomeen töihin tulevia henkilöitä eli heiltä edellytetään palkan kuukausikohtaisen minimiedellytyksen täyttymistä ja työskentelyyn oikeuttavaa lupaa. Tämä koskee myös sosiaaliturvasopimusmaista tulleita lähetettyjä työntekijöitä siltä osin, kun etuus ei sisälly sosiaaliturvasopimukseen. Lisätietoa kela.fi:stä sosiaaliturvasopimusmaista lähetettyjen työntekijöiden oikeudesta Suomen sosiaaliturvaan. Näistä maista tulleiden lähetettyjen työntekijöiden etuus-oikeuksissa voi olla sopimuskohtaisia rajoituksia.

	Samat säännöt pätevät myös Suomesta lähetettyyn työntekijään.	
Yrittäjät	EU/ETA-maat, Sveitsi ja Iso-Britanniasta Suomeen muuttava yrittäjä: • voi olla oikeus Kelan etuuksiin yritystoiminnan aloittamisesta lähtien, jos yrittäjä on harjoittanut yritystoimintaa yhtäjaksoisesti vähintään 4 kuukauden ajan ja ottanut yrittäjän eläkelain (YEL) mukaisen vakuutukseen.	Muusta maasta Suomeen muuttava yrittäjä: • voi olla oikeus Kelan etuuksiin, jos yrittäjän muutto Suomeen katsotaan vakinaiseksi ja yrittäjä on ottanut yrittäjän eläkelain (YEL) mukaisen vakuutuksen.
Kausityöntekijät	Muista kuin EU/ETA-maista, Sveitsistä tai Iso-Britanniasta Suomeen tuleva kausityöntekijä (enintään 9 kk työsuhde) voi olla oikeutettu seuraaviin Kelan etuuksiin, jos hänen palkkansa täyttää kuukausikohtaisen minimiedellytyksen: • Sairausvakuutuslain mukaiset päivärahat ja etuudet (ml. Kela-kortti). • Työntekijä tulee heti työn alettua työttömyysvakuutuksi, mutta työttömyysetuuksia maksetaan vain Suomessa asuvalle työnhakijalle. Työttömyyspäivärahan edellytyksenä on työssäoloehdon täyttyminen. Lisäksi hänellä tulee olla voimassa oleva oleskelulupa työnhaun aikana. • Hänellä on oikeus lapsilisään työsuhteen alusta alkaen, jos työn on määrä kestä vähintään 6 kuukautta edellyttäen, että lapset ovat työntekijän mukana Suomessa.	
Työharjoittelijat ja au pairit	Työharjoittelija tai au pair ei yleensä saa oikeutta Kelan asumisperusteisiin etuuksiin työn ollessa vähäistä ja lyhytaikaista. Jos hän saa työstään palkkaa minimiedellytyksen verran kuukaudessa, hänellä voi olla oikeus etuuksiin työnteon perusteella tai jos henkilö täyttää vakinaisen asumisen kriteerit, voi hän saada asumisperusteisia etuuksia myös sen perusteella.	
Opiskelijat	Suomeen opintojen vuoksi muuttaneen ei voida yleensä katsoa asuvan Suomessa vakinaisesti eikä hän siten ole oikeutettu Kelan asumisperusteisiin etuuksiin. Jos opinnot Suomessa kestävät pidempään tai opiskelijalla on opiskelun lisäksi muita syitä maassa oleskeluun, kuten esimerkiksi Suomessa asuva puoliso, hänen voidaan mahdollisesti katsoa asuvan Suomessa joko	

	maahan muutosta lähtien tai siitä lukien, kun hänen elämäntilanteessaan tapahtuu muutos. Vaikka Kela katsoisi opiskelijan asuinmaan olevan Suomi, pelkääntään opintojen perusteella maahan tulevilla ei ole oikeutta yleiseen asumistukeen ja äitiysavustukseen. Yleensä näissä tilanteissa ei ole oikeutta myöskään opintotukeen. <u>EU/ETA-maasta, Sveitsistä tai Iso-Britanniasta Suomeen opiskelemaan muuttanut:</u> Jos EU- tai Eta-maasta, Sveitsistä tai Iso-Britanniasta tulevan opiskelijan Suomessa oleskelun tarkoitus on ensisijaisesti opiskelu ja hänen opintojensa rahoitus tulee lähtömaasta, niin opiskelijan ei katsota asuvan Suomessa, eikä hänellä ole oikeutta Kelan asumisperusteisiin etuuksiin. Tällöin opiskelijan sosiaaliturvasta vastaa yleensä henkilön asuinmaata, josta hän muun muassa saa tulonsa (esimerkiksi opintotuki) ja johon hänellä on muutoin kiinteät siteet, kuten perhesiteet. Opiskelijalla on oikeus välttämättömään sairaanhoitoon tilapäisen Suomessa oleskelun aikana asuinvaltionsa myöntämällä eurooppalaisella sairaanhoitokortilla.	<u>Sosiaaliturvasopimusmaasta tai jostain muusta maasta Suomeen opiskelemaan muuttanut:</u> Sosiaaliturvasopimusmaasta tai muusta maasta Suomeen opiskelemaan tulevilla voi olla rajoitetusti oikeus Kelan asumisperusteisiin etuuksiin, jos opiskelujen suunniteltu kesto on vähintään kaksi vuotta eli kun opiskelijan katsotaan muuttavan Suomeen vakinaisesti. Sosiaaliturvasopimusmaista tai muista maista tulevilla opiskelijoilla ei kuitenkaan ole oikeutta yleiseen asumistukeen eikä äitiysavustukseen silloin kun Suomessa oleskelun syy on yksinomaan opiskelu.
Apurahansaajat tai tutkijat	Jos apurahansaajalla on suomalaisen apurahan perusteella otettu pakollinen MYEL-vakuutus, hänellä on oikeus Kelan asumisperusteisiin etuuksiin apurahatyönsä tai jatko-opintojensa ajalta. Ulkomailta apurahaa saava voi olla oikeutettu Kelan etuuksiin myös työntekijänä. Jos apurahansaaja ei ole MYEL-vakuutettu,	

	eikä hän tulojensa perusteella ole oikeutettu etuuksiin työntekijänä, Kela voi selvittää onko henkilö oikeutettu etuuksiin asumisen perusteella.
Kiintiöpakolaiset	Suomeen kiintiöpakolaisena muuttaneen katsotaan asuvan maassa vakinaisesti ja hänellä on oikeus Kelan asumisperusteisiin etuuksiin heti maahan saapumisesta lukien.
Turvapaikanhakijat	Turvapaikanhakijalla ei ole oikeutta Kelan etuuksiin sinä aikana, kun hän odottaa lupapäätöstä turvapaikkahakemukseensa, eikä Kela myöskään vastaa turvapaikanhakijalle annettavan sairaanhoidon kustannuksista. Turvapaikanhakijan asumisesta, toimeentulosta ja terveydenhuollosta vastaavat Migrin vastuulla olevat vastaanottokeskukset. Kun henkilö on saanut Suomesta turvapaikan, on hänellä oikeus Kelan asumisperusteisiin etuuksiin, jos hänen voidaan katsoa asuvan Suomessa vakinaisesti.
Tilapäistä suojelua saavat	Tilapäistä suojelua saava voi saada Kelan asumisperusteisia etuuksia joko työskentelyn perusteella, jos hänen kuukausitulonsa ylittää tulorajan, tai vakinaisen asumisen perusteella, jos kokonaisarviossa Kela katsoo henkilön asuvan Suomessa vakinaisesti. Tilapäisen suojelun perusteella Suomessa oleskeleva ei voi saada opintotukea eikä työmarkkinatukea.
Perheenjäsenet ja perheenyhdistämisen kautta maahan tulleet	Asiakas voi saada oikeuden Kelan etuuksiin sen perusteella, että hänen perheenjäsenensä, yleensä puoliso tai alaikäisen vanhempi, katsotaan Suomessa asuvaksi. Oikeus Kelan etuuksiin alkaa Suomeen saapumisesta, jos perheenjäsen katsotaan vakinaisesti Suomessa asuvaksi. Perheenjäsen voi joissain tilanteissa saada oikeuden tiettyihin etuuksiin myös silloin, jos Kelan näkökulmasta toinen perheenjäsen asuu tai työskentelee Suomessa. Jos asiakas saa oleskeluluvan Suomeen ns. perheenyhdistämisen tilanteessa, oleskelulupa haetaan ulkomailla ja Suomeen tullessa henkilöllä on oleskelulupa, ja oikeus etuuteen syntyy Suomessa asumisen perusteella myös perheenjäsenelle.
Paperittomat, tilapäisesti maassa oleskelevat, turistit, laittomasti maassa oleskelevat ym.	Ei yleensä oikeutta Kelan asumisperusteisiin etuuksiin. Viimeksijaiseen toimeentulotukeen voi kuitenkin olla oikeus kaikilla Suomessa oleskelevilla henkilöillä, jos välttämättömiä tarpeita ei muuten pysty turvaamaan. Tämä tarkoittaa käytännössä maksusitoumuksia ruokaan ja lääkkeisiin. Kela ohjaa näitä asiakkaita kuntien ja hyvinvointialueiden palveluiden piiriin.

Oikeus Kelan etuuteen vastikään Suomeen muuttaneilla muodostuu siis kokonaisuudesta, johon vaikuttaa maahan tulon syy ja asumisen luonne, mistä maasta henkilö

muuttaa Suomeen, mahdollinen työskentely tai opinnot sekä se, täyttyvätkö etuuden omat myöntökriteerit. Seuraavan taulukon esimerkit etuuksista ja niiden myöntöedellytyksistä yleisimmät etuudet on lueteltu satunnaisessa järjestyksessä.

Esimerkkejä etuuksien myöntöedellytyksiä	
Sairausvakuutusetudet ja Kela-kortti	Perusteena joko: • Vakainainen asuminen ○ Asumisen luonteen arviointi on osa kokonaistilanteen arviointia. • Työskentely Suomessa ○ Työntekijän palkan täytyy olla vähintään vaaditun kuukausittaisen minimitason.
Perhe-etuudet	Lähtökohtaisesti maksetaan Suomessa vakinaisesti asuvan henkilön perheenjäsenistä. • Lapsilisää ja kotihoidon tukea voidaan maksaa myös toisessa EU- tai ETA-valtiossa asuvasta lapsesta, kun huoltaja työskentelee Suomessa. • Etuuksiin oikeus myös muusta kuin EU- tai ETA-maasta tulevan työntekijän mukana seuraavasta lapsesta, kun huoltajalla lupa työskennellä vähintään 6 kuukautta ja kun minimiansioedellytykset täyttyvät.
Yleinen asumistuki	Edellytyksenä, että hakija tai ruokakunnan jäsen asuu vakinaisesti Suomessa. Yleiseen asumistukeen ei ole oikeutta opiskelijalla, joka on muuttanut Suomeen yksinomaan opintojen suorittamista varten.
Peruspäiväraha	Edellytyksenä (myös työttömyyskassan maksaman ansiopäivärahan) on vakainainen asumisen Suomessa sekä edeltävä työskentely, johon voidaan tietyin ehdoin lukea myös työskentely palkkatyössä EU/ETA-maissa, Sveitsissä tai Iso-Britanniassa. Jos työssäoloehto ei täyty, voi henkilöllä kuitenkin olla oikeus työmarkkinatukeen.
Työmarkkinatuki	Voidaan maksaa ainoastaan vakinaisesti Suomessa asuvalle henkilölle.
Kansaneläke	Edellytyksenä 3 vuoden asuminen Suomessa.

	• Toisesta EU-maasta Suomeen muuttaessa tästä 2 vuotta voi olla toisessa EU-maassa asuttua aikaa. • Etuuden määrä suhteutetaan Suomessa asuttuun aikaan.
Takuueläke	Edellytyksenä 3 vuoden asuminen Suomessa ja että saa oikeuttavaa eläkettä (kansaneläkettä tai muita eläkeitä) tai että on hakenut kaikki eläkkeet myös ulkomailta, joihin voi olla oikeus.
Yli 16-vuotiaan vammaistuki	Edellytyksenä 3 vuoden asuminen Suomessa. • Asumisaikavaatimusta ei ole, jos henkilön sairaus on alkanut tai hänen vammansa on syntynyt Suomessa asuessa ja ennen kuin hän on täyttänyt 19 vuotta.
Opintotuki	Voidaan myöntää suoritettaviin päätoimisiin opintoihin • Suomen kansalaiselle • muun maan kansalaiselle, joka asuu Suomessa vakinaisesti ja jonka maassa oleskelun peruste on muu kuin opiskelu • muun maan kansalaiselle, jolla on EU-lainsäädännön tai UK:n erosopimuksen mukainen oikeus pysyvään oleskeluun Suomessa • EU-työntekijälle tai EU-työntekijän perheenjäsenelle • UK:n erosopimuksen piirissä olevalle työntekijälle tai tämän perheenjäsenelle
Perustoimeentulotuki	Toimeentulotukioikeuden kannalta ratkaisevaa on asiakkaan oleskelun luonne sekä tuen tarve. Oleskelun tilapäisyys tai vakinaisuus arvioidaan aina tapauskohtaisesti kokonaisharkinnalla. • Vakinaisesti Suomessa oleskelevalla hakijalla on oikeus perustoimeentulotukeen, jos tuen saamisen edellytykset muuten täyttyvät. • Tilapäisesti Suomessa oleskelevalla hakijalla on oikeus ainoastaan välttämättömään osuuteen perustoimeentulotuesta, jos hän on tuen tarpeessa eikä hän saa katettua menoja muilla ta-

	voin. Käytännössä se tarkoittaa maksusitoumuksin myönnettävää ruokaa ja välttämättömiä reseptilääkkeitä
Oikeus julkiseen terveydenhuoltoon	Edellytys, että henkilöllä on kotikunta Suomessa. Oikeus voi myös perustua EU-lainsäädäntöön tai kansainväliseen sopimukseen. Kaikilla Suomessa oleskelevilla on kuitenkin oikeus kiireelliseen hoitoon. Kela voi selvittää henkilön oikeuden hoitoon sekä myöntää tarvittavat hoito-oikeuden osoittamiseksi tarvittavat asiakirjat. Selvitys tehdään asiakkaan tai julkisen terveydenhuollon pyynnöstä. Julkisella terveydenhuollolla oikeus hakea valtion korvausta Kelalta asiakasmaksun ylimenevästä osuudesta, kun kyse on kotikunnattomalle henkilölle annetusta terveydenhuollon palvelusta aiheutuneista kustannuksista

2.1 Etuuksien hakeminen ja ratkaiseminen

Vastikään maahanmuuttaneiden etuusasiat ratkaistaan samalla tavalla kuin muidenkin Kelan asiakkaiden etuudet. Etuushakemus rekisteröidään sen saavuttua Kelaan, minkä jälkeen tarkistetaan, että hakemuksessa on tarvittavat tiedot ja liitteet. Jos ne ovat kunnossa, hakemuksen käsittely voi alkaa. Tietojen tai liitteiden puuttuessa, ollaan asiakkaaseen yhteydessä Kelasta hakemuksen täydentämiseksi. Hakemukset käsitellään yleensä siinä järjestyksessä, jossa ne tulevat Kelaan.

Silloin kun etuudessa on jokin kansainvälinen kytkös, kuten muutto ulkomailta Suomeen tai aiempi työskentely ulkomailla, voi etuuden käsittely kestää pidempään. Näihin tilanteisiin vaikuttaa maiden välinen tietojenvaihto esimerkiksi vakuutusaikojen tai maksatuksen selvittämiseksi.

Kelan etuuksia voi hakea sähköisesti verkkopalvelu OmaKelassa tunnistautuneena joko suomen tai ruotsin kielellä. Kelan etuuksia voi hakea myös täyttämällä etuuden hakemuslomakkeen PDF-muodossa tai paperisena, jolloin on mahdollista käyttää myös englanninkielistä lomaketta. Lisäksi Ukrainasta sotaa paenneille on poikkeuksellisesti käännetty tiettyjä etuuslomakkeita ukrainan ja venäjän kielille, jotka ovat käytössä rajoitetun ajan.

Kelan etuuksia voi hakea myös suullisesti, jos hakeminen OmaKelassa tai paperilomakkeella ei ole mahdollista.

Päätöksen etuuden ratkaisusta voi saada joko suomeksi, ruotsiksi, käännettynä koltansaamen, inarinsaamen tai pohjoissaamen kielelle.

3 Vasta maahanmuuttaneiden palvelu ja palvelukanavat

Kaikilla asiakkailla on hallintolain mukaisesti oikeus saada neuvontaa, eli Kelalla on neuvontavelvollisuus. Se tarkoittaa sitä, että asiakkaalle annetaan riittävästi tietoa

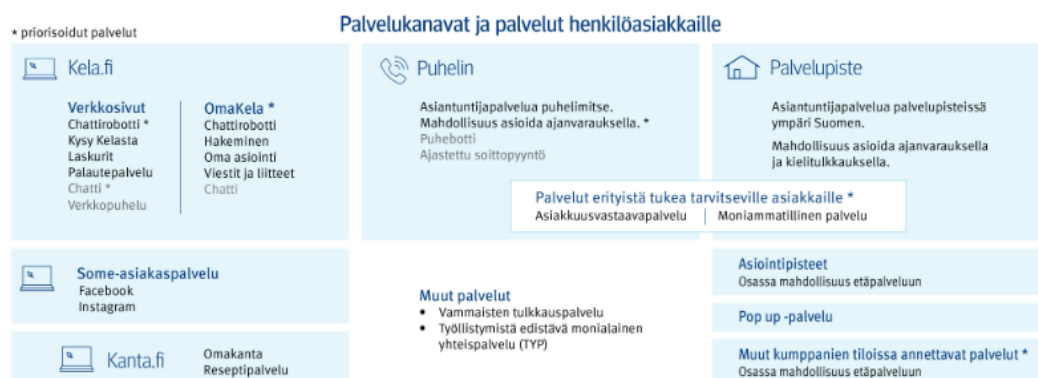
niistä etuuksista, joita hänellä on asiointihetken elämäntilanteessa mahdollisuus hakea tai saada. Kotoutumislaki velvoittaa viranomaisia, myös Kela, antamaan asiakkaalle asianmukaista ohjausta ja neuvontaa kotoutumista edistäen. Kelan neuvontavolliisuuden mukaisesti asiakkaita myös ohjataan muiden toimivaltaisten viranomaisten palveluihin silloin, kun asia ei kuulu Kelan hallinnonalaan kuuluvaan asiaan.

Vasta maahanmuuttaneita asiakkaita palvelee samojen palveluperiaatteiden mukaisesti samoissa palvelukanavissa kuin muitakin Kelan asiakkaita.

Kelassa on kuitenkin tunnistettu tarve myös maahanmuuttaneiden asiakkaiden ja kieli-palveluiden kehittämiseksi mm. asiakasymmärrysoyso (Asiakasymmärrys ja palvelu-jen kehittäminen | Tietoa Kelasta | Kela) ja tilapäistä suojelua saaneiden asiakkaiden palveluiden kehittämisysoyso (Ukrainan sotaa paenneet henkilöt Kelan asiakkaksi am-mattilaisten avulla | Kela).

3.1 Palvelukanavat

Kelan palvelukanavia henkilöasiakkaille ovat sähköinen asiointipalvelu OmaKela, Kela.fi -verkkosivu, puhelinpalvelu, palvelupisteet, etäpalvelu, sekä asiointipisteet.

Kuvassa harmaalla olevat ovat kehitteillä olevia palveluita.

Kelan palvelukanavista puhelinpalvelussa ja palvelupisteillä palvelukielet ovat suomi, ruotsi ja englanti. Näissä kanavissa asiakas voi asioida myös tulkillisella ajanvarauksella. Volyymiltaan suurin henkilökohtaisen palvelun kanava on puhelinpalvelu.

Kelan sähköinen asiointipalvelu OmaKela toimii tällä hetkellä suomen ja ruotsin kielillä. Vasta maahan tulleeella asiakkaalla on harvoin suomalaista sähköistä tunnistautumisvälinettä, jonka avulla hän voisi asioida OmaKelassa.

OmaKela palvelun asiointisivulle voi kirjautua myös ns. eIDAS-tunnistautumisvälineellä, joka on otettu käyttöön joissakin EU-maissa. Yhteiseurooppalainen eIDAS on EU-kansalaisille tarkoitettu tunnistautumiskeino, jonka avulla asiakkaat voivat asioida tunnistettuna toisen maan asiointipalvelussa. Asiakas voi välineen kautta tällä hetkellä kirjoittaa viestin tai pyytää yhteydenottoa Kelalta. Asiakas voi lisäksi lähettää hakemuslomakkeita ja liitteitä Kelaan OmaKelaa kautta.

Kela.fi ja Kanta.fi sivustot ovat myös englannin kielellä. Kela.fi -sivustolta löytyy myös muille kielille käännettyjä materiaaleja ja selkosisältöjä. Lisäksi Kelan sosiaalisen median palvelut toteutetaan suomeksi ja ruotsiksi. Kela tiedottaa ja antaa yleistason neuvontaa Facebookissa, Instagramissa ja Jodelissa.

Useilla paikkakunnilla on myös Kelan asiointipiste, jossa asiakas voi etäyhteydellä asioida Kelan asiakaspalvelussa. Etäpalvelua on tarjolla useissa viranomaisten yhteisissä asiointipisteissä, Ohjaamoissa, lähitoreilla, hyvinvointikeskuksissa ja palvelukeskuksissa ympäri maata. Pisteissä on asiakastietokone, jolla etäpalvelua voi käyttää.

Kelan palveluissa tehdään myös yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa. Esimerkiksi Helsingissä, Tampereella ja Turussa toimivat International House:t tarjoavat palvelua yhteistyössä Kelan kanssa. Muita kumppaneiden tiloissa annettavia palveluita kehitetään jatkuvasti, esimerkiksi vastaanottokeskuksiin on vuonna 2023 järjestetty pop-up tilaisuuksia. Pop-up-tilaisuudessa Kelan palveluasiantuntijat jalkautuvat sinne missä asiakkaat ovat, ja neuvovat tai ohjaavat Kela-asioissa.

Asiakasta ohjataan siihen palvelukanavaan, joka on hänen tilanteessaan tarkoituksenmukaisinta huomioiden hänen asiointikykynsä ja palveluntarpeensa. Maahanmuuttanut voi itse valita hänelle sopivan palvelukanavan, kuten muutkin asiakkaat. Jos asiakkaan asiointi ei onnistu tarjotuilla palvelukielillä, voi asiaa hoitava toimihenkilö tilata tulkin asiakkaan tarvitsemalla kielellä asiakkaan asian ja tilanteen hoitamista varten. Myös Kelan kumppanit, esimerkiksi hyvinvointialueiden sosiaalityöntekijät voivat tehdä asiakkaalle tulkillisen ajanvarauksen Kelaan.

Kelan henkilökohtaisissa palveluissa palvelupisteillä ja puhelinpalvelussa asioi kasvava joukko äidinkieleltään vieraskielisiä asiakkaita. Usein myös kumppanit, kuten kotoutuspalvelut, tukevat asiakkaita Kela-asioinnissa.

3.2 Vieraan kielen tulkkaus

Kelan asiakkailla on oikeus maksuttomaan tulkkaukseen, jos asiointi Kelassa ei onnistu tarjotuilla palvelukielillä, eikä yhteistä kieltä Kelan toimihenkilön kanssa löydy. Hallintolain mukaan asian selvittämiseksi tai asianosaisen oikeuksien turvaamiseksi Kela voi huolehtia tulkitsemisesta ja kääntämisestä muussakin kuin Kelan aloitteesta vireille tulleessa asiassa. Tulkkaus voi olla siis tarpeen myös asiakasaloitteisissa hakemusasioissa erityisesti asiointin alkuvaiheessa. Sen merkitys korostuu, kun kysymys on henkilön perustoimeentuloa koskevasta asiasta, eli perustuslaissa turvatun perusoikeuden turvaamisesta.

Tällä hetkellä tulkkaus järjestetään siten, että asiakas asioi ajanvarauksella Kelasta ennakkoon tilatun tulkin avulla. Myös kumppanit voivat varata asiakkaalle tulkatun ajanvarauksen Kelaan: [Tarvitsetko tulkkia?](#) | [Henkilöasiakkaat](#) | [Kela](#).

Kelassa on käytetty tulkkauspalvelua ennakkoon tilattuna palveluna ja pikatulkkausena viime vuosina yli sadassa eri kielessä. Tulkkaus tilataan ulkopuolisilta palveluntuottajilta ja ammattitulkeilta etukäteen. Tulkkaus tehdään pääsääntöisesti puhelimen välityksellä, mutta myös videotulkkaus Kelan palvelupisteillä on mahdollinen.

Asiakas voi asioida Kelan palvelupisteellä myös oman tulkin kanssa. Joillakin Kelan palvelupisteillä on myös kielitaitoista henkilökuntaa, jotka voivat palvella asiakkaita heidän tarvitsemallaan kielellä ilman tulkkia. Myös Kelan kuntoutuksessa voidaan käyttää vieraan kielen tulkkeja asiakkaan tarpeen mukaan.

4 Viestintä

Monikielisen viestinnän pääkanava on Suomeen muuttaville tai jo Suomessa asuville kohdennettu [Info Finland](#) -palvelu, joka kokoaa yhteen laajasti tietoa Suomesta ja eri viranomaisten asioista. Kela osallistuu sivuston sisältöjen tuottamiseen ja on mukana Info Finlandin ohjausryhmän työskentelyssä.

Kelan verkkosivut henkilöasiakkaille on julkaistu suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Lisäksi tarjolla on suppeammat sivustot selkokielillä, viittomakielillä ja kolmella saamen kielellä. [Muut kielet](#) -sivulle on koottu Kelan muilla kielillä tuottamaa materiaalia, joka koostuu lähinnä pdf-muotoisista esitteistä ja infolehtisistä.

Kelan selkokieliset esitteet julkaistaan joka vuosi suomeksi ja ruotsiksi ajantasaisin tiedoin ja joka toinen vuosi selkokieliset esitteet käännetään englanniksi ja venäjäksi. Verkkosivujen lisäksi esitteitä on jaossa Kelan palvelupisteissä.

Ukrainasta sotaa Suomeen paenneille on kohdistettu erillisiä viestintätoimia ukrainan ja venäjän kielillä osana varautumista suureen määrään uusia asiakkaita. Kela.fi:ssä on julkaistu erillinen usein kysytyt kysymykset -osio tilanteeseen liittyen ja lisäksi tuotettiin asiakkaille jaettava infolehtinen Kelan hoitamasta sosiaaliturvasta sekä julkaistiin aiheesta infovideo Kelan Youtube-kanavalla.

5 Kumppaniyhteistyö

Yhteistyö toisten viranomaisten sekä muiden kumppanien, kuten järjestösektorin, kanssa on osa Kelan perustoimintaa. Kela tekee sekä valtakunnallisesti että paikallisesti yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.

Maahantulovaiheessa asiakkaan palvelukokonaisuudessa on Kelan lisäksi useita eri viranomaisia. Asiakkaan elämäntilanteesta riippuen näitä ovat maahanmuuttovirasto, DVV, Vero, työvoimahallinto ja kuntien maahanmuutto- ja työllisyyspalvelut sekä hyvinvointialueiden sosiaalihuolto ja muut palvelut. Kela tekee yhteistyötä ja tietojenvaihtoa myös muiden maiden sosiaaliturvalaitoksien kanssa, erityisesti EU-tilanteissa sekä Pohjoismaiden kanssa.

5.1 Hyvinvointialueet ja kunnat

Kelan tehtävät liittyvät tiivistä sosiaali- ja terveyspalveluiden kokonaisuuteen, joista hyvinvointialueet ovat vastanneet vuoden 2023 alusta alkaen. Kela turvaa kansalaisten perustoimeentuloa etuuksilla, ja tarjoaa palveluja työ- ja toimintakyvyn ylläpitämiseen. Käytännön asiakasyhteistyöllä yhteinen asiakas saa oikeat etuudet ja palvelut oikea-aikaisesti kokonaisuutena. Erityisen tärkeää Kelan ja hyvinvointialueen monialainen

yhteistyö on niiden asiakkaiden kohdalla, jotka tarvitsevat paljon neuvontaa, tukea ja palveluita.

Kelan tehtävänä on myös vastata Kanta-palveluista ja OmaKannasta. Lisäksi Kela tarjoaa hyvinvointialueiden käyttöön runsaasti tietoa alueen väestöstä tiedolla johtamisen tueksi.

Kela ja hyvinvointialueet tekevät paikallisesti monenlaista kumppanuustyötä. Monia laista yhteistyötä tehdään mm. työ- ja toimintakykyyn sekä toimeentulotukeen liittyvissä kysymyksissä. Kahden välisen yhteistyön lisäksi erilaiset alueelliset verkostot, hankkeet ja yhteistyötyöryhmät toimivat yhteistyön mahdollistajina. Kelalla on hyvinvointialueiden kanssa myös vaihtelevasti palvelu- ja tilayhteistyötä, joissa asiakas voi tavoittaa molemmat toimijat samalla kertaa.

Hyvinvointialueella on käytettävissään Kelan kumppaneilleen tarjoamat valtakunnalliset palvelut, kuten viranomaislinja ja chatti. Kela välittää asiakkaiden etuustietoa hyvinvointialueille Kelmu-palvelulla, ja toimeentulotuen osalta kahdensuuntaista tiedonvaihtoa Kaski-palvelulla. Kaski-palvelua kehitetään koko ajan, ja jatkossa se tarjoaa kahdensuuntaisen tiedonvaihdon mahdollisuuksia myös muuhun kuin toimeentulotukeen liittyvään yhteistyöhön.

Kela on tehnyt yhteistyötä hyvinvointialueiden lisäksi myös kuntien kotoutumispalveluiden kanssa. Vuoden 2023 uudistuksen myötä tulleet haasteet kuntien ja hyvinvointialueiden paikallisesti vaihtelevasta työnjaosta kotoutuvan asiakkaan palvelussa heijastuvat myös Kelaan ja edellyttävät paikallista yhteistyötä ympäri Suomen. Myös tulevan kotoutumislain uudistuksen myötä on tunnistettu tarve kumppaniyhteistyön kehittämisen tarpeesta maahanmuuttopalveluiden kanssa.

Kela tarjoaa kumppaneille palvelukanavia, joissa he voivat saada neuvoa ja tukea yhteisen asiakkaan asioissa. Näitä kanavia ovat Kumppaneiden puhelinpalvelu ja chat-palvelu.

5.2 Kolmannen sektorin toimijat

Vasta maahan muuttaneiden asiakkaiden kumppaniyhteistyötä tehdään myös kolmannen sektorin toimijoiden kanssa sekä paikallisissa että valtakunnallisissa verkostoissa. Kela osallistuu mm. Pakolaisavun koordinoimaan MARE-verkostoon, Etnisten asioiden neuvottelukunnan toimintaan ETNO:n ja jalkautuu tällä hetkellä esimerkiksi Helsingissä Vallilan Ukraina-palvelutorille.

5.3 Työnantajat

Työnantaja-asiakkaat ovat yksityisiä ja julkisia organisaatioita, säätiöitä tai yhdistyksiä, joilla on työsuhteessa olevia työntekijöitä. Kelan järjestelmissä on n. 140 000 työnantajaa, joista n. puolet hakee vuosittain vähintään yhtä etuutta. Työnantaja voi saada Kelasta etuuksia ja korvauksia, kun työntekijä on sairaana, perhevapaalla tai kuntoutuksessa ja kun työterveyspalvelut on järjestetty. Tämä koskee myös vasta maahan muuttaneiden työntekijöiden etuuksia ja korvauksia.

Kela neuvoa työnantajia chatissa, puhelinpalvelussa ja sähköpostilla. Työnantajat voivat myös hoitaa useimmat asiat työnantajien asiointipalvelussa.

Kela tekee paikallista ja valtakunnallista yhteistyötä työnantajien kanssa ja pyrkii kehittämään sitä. Vuonna 2023 Kela on ollut mukana esimerkiksi työnantajille ja työnantajille suunnatun [Work in Finland](#) -palvelun kehittämisessä.

5.4 Tiedonvaihto

Kela hyödyntää asiakaspalvelussa ja etuuskäsittelyssä muilta viranomaisilta saatavia rekisteritietoja asiakkaan tunnistamisessa, kuten DVV:n ylläpitämästä väestötietojärjestelmästä saatavia tietoja. Lisäksi Kelassa hyödynnetään Maahanmuuttoviraston (Migri) ylläpitämän UMA-järjestelmän tietoja sekä tietojenvaihdon kautta että järjestelmään tehtävien käyttöoikeutta edellyttävien suorakyselyiden kautta. Migrin lisäksi rekisteriä ylläpitää moni muu viranomainen, kuten ulkoministeriö, poliisi, rajavartiolaitos ja tulli.

Väestötietojärjestelmän ja UMA-rekisterin lisäksi Kela käyttää ulkoministeriön viisumitietojärjestelmästä sekä ulkomaalaisilta sosiaaliturvalaitoksilta kansainvälisen tiedonvaihdon kautta saatuja tietoja. EU-alueella eri maiden sosiaaliturvalaitokset välittävät sosiaaliturva-asioiden käsittelyssä tarvittavia tietoja EESSI-tiedonvaihdon kautta.

Kela voi välittää etuustietoja toiselle viranomaiselle sähköisesti Kelmu-järjestelmän kautta. Tietojen saanti- ja luovutusoikeus perustuu lainsäädäntöön, joko Kelan etuuslainsäädäntöön tai yhteistyökumppania koskevaan lainsäädäntöön. Tällä hetkellä Kelmu-järjestelmää voivat käyttää mm. hyvinvointialueiden sosiaalityöntekijät, joidenkin kuntien kotoutumisen ammattilaiset, sekä vastaanottokeskuksissa työskentelevät sosiaalityöntekijät kunkin lakisääteisen tiedonsaantioikeuden puitteissa.

6 Uudistuksiin varautuminen

Kelassa seurataan aktiivisesti tulevia muutoksia, joilla on vaikutuksia maahanmuuton kokonaisuuteen, ja varaudutaan niiden toimeenpanoon. Näitä ovat esimerkiksi KOTO24 ja TE24 -hankkeet, joilla on vaikutuksia myös Kelan toimintaan esimerkiksi palveluiden neuvontaan ja ohjaukseen, tulkkausasioihin ja tiedonantovelvollisuuksiin sekä tiedonsaantioikeuksiin liittyen.

Lisäksi Kela on mukana valtion palvelu- ja toimitilaverkkouudistuksessa, jossa tavoitteena on luoda yksi yhteinen valtionhallinnon ja Kelan asiakaspalveluverkko vuoteen 2030 mennessä. Uudistukseen liittyen toteutetaan erilaisia pilotteja, kuten vuonna 2024 toteutettava etä- ja tulkkauspalvelupilotti. Hankkeella ja sen aikana toteutetuilla piloteilla voi olla merkittävä vaikutus maahan muuttaneiden Kela-asioiden hoitamiseen tulevaisuudessa. Tarkkoja vaikutuksia on vaikea arvioida tässä vaiheessa. Lisätietoa:

[Palvelu- ja toimitilaverkon uudistamishanke - Valtiovarainministeriö \(vm.fi\).](#)

7 Lisätietoa

7.1 Kelan tietopalvelut

Kela tarjoaa tilasto- ja tutkimustietoa maahan muuttaneista ja vieraskielisistä asiakkaisista:

Kelan tietotarjotin, 2023: [Maahanmuuttajataustaisten saamissa etuuksissa korostuvat lapsiperhe-etuudet ja ammatillisten taitojen hankkiminen](#)

Anne-Marie Paavonen ja Tuija Partanen, 2022: [Maahanmuuttajataustaisten lasten, nuorten ja perheiden kuntoutus. Haasteita ja kehittämistarpeita Kelan järjestämän kuntoutuksen toteutumisessa](#)

Signe Jauhiainen ja Leo Raivonen, 2020: [Maahanmuuttajien Kelan etuuksien käyttö vuonna 2018](#)

Signe Jauhiainen ja Henna Busk, 2019: [Muuttoajankohta, lähtömaa ja sukupuoli näkyvät maahanmuuttajan työllistymisessä](#)

7.2 Kelaa velvoittava keskeinen lainsäädäntö ja lainsäädäntö liittyen Kelan toimeenpanemiin sosiaaliturvaetuuksiin

Oikeus Kelan toimeenpanemiin sosiaaliturvaetuuksiin perustuu joko kansalliseen lainsäädäntöön, EU-lainsäädäntöön tai Suomen ja jonkin toisen maan väliseen sosiaaliturvasopimukseen.

Näitä ovat:

Kansallinen lainsäädäntö

- Etuuslait
- laki asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa (16/2019, AspSotuL)
- kotikuntalaki (201/1994)
- laki rajat ylittävästä terveydenhuollosta (1201/2013)

EU-lainsäädännöstä merkitystä on erityisesti

- sosiaaliturvan yhteensovittamisasetuksilla 883/2004 ja 987/2009
- asetuksella 492/2011 työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta unionin alueella
- direktiivillä 2004/38 EU:n kansalaisten ja heidän perheenjäsentensä oikeudesta liikkua ja oleskella vapaasti jäsenvaltioiden alueella
- yhdistelmälapadirektiivillä 2011/98
- direktiivi 2003/109 pitkään oleskelleiden kolmansien maiden kansalaisten asemasta
- kolmansien maiden kausityöntekijöitä koskeva direktiivi 2014/36
- direktiivillä 2009/50 kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä korkeaa pätevyyttä vaativaa työtä varten (ns. sininen kortti)

Kelan etuuksia koskevia sosiaaliturvasopimuksia on mm. Pohjoismaiden, Israelin, USA:n, Kanadan ja Quebecin sekä Australian kanssa

Usea yleislainsäädäntöön kuuluva laki koskee myös Kelaa, mikä tarkoittaa, että Kelan palveluita ohjaa moni yleislaki mm.

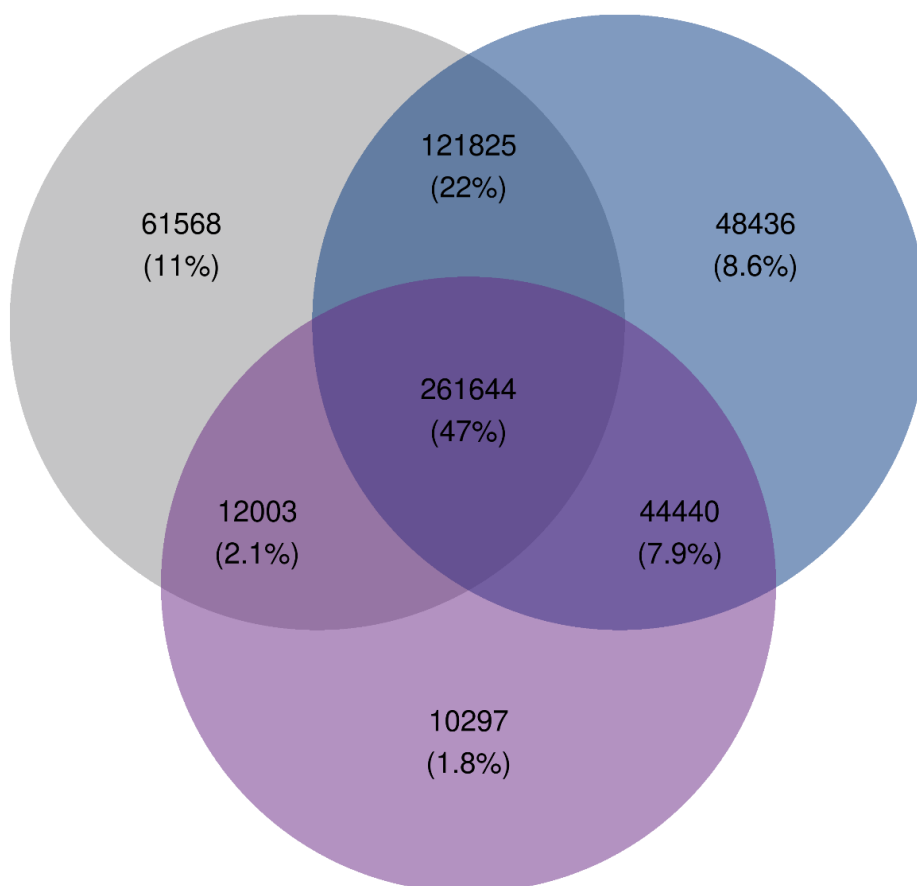
- perusoikeudet
- oikeus sosiaaliturvaan
- hallintolaki, erityisesti yhdenvertaisuus ja tulkkausta koskevat säädökset
- laki viranomaisen asiakirjojen julkisuudesta
- henkilötietolaki
- laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa

Liitekuvio 1.

Ulkomailla syntyneiden, ulkomaan kansalaisten ja vieraskielisten lukumäärät Kelan rekisteritietoihin perustuen 2022. Rekistereissä olevista puutteista johtuen lukumäärät eivät vastaa Tilastokeskuksen väestötilastoja.

Ulkomailla syntyneet, 457 040

Vieraskieliset, 476 345

Ulkomaan kansalaiset, 328 384